

Wstęp

Współczesne warunki prowadzenia działalności gospodarczej podlegają daleko idącym i szybkim zmianom legislacyjnym, których zakres i kumulacja – zarówno w prawie podatkowym, jak i bilansowym – przybierają niespotykaną skalę. Ta sytuacja stanowi wyzwanie nie tylko dla przedsiębiorców, lecz także dla doradców podatkowych, osób usługowo prowadzących księgi rachunkowe czy biegłych rewidentów. Aby ułatwić Państwu zapoznanie się z pełnym spektrum zmian podatkowych, dokonaliśmy ich systematyki oraz niezbędnego omówienia. Publikacja zawiera wszystkie zmiany w podatkach i rachunkowości, które dotąd weszły w życie w 2019 r., niektóre z nich, które weszły w życie w 2018 r., oraz wybrane zmiany w zakresie PFRON oraz ZUS – ważne dla księgowych i rozliczających podatki. W naszym opracowaniu wyjaśniamy, jak w praktyce zastosować zmienione przepisy (wykorzystaliśmy do tego liczne przykłady liczbowe), oraz całościowo opisujemy kolejne zagadnienia (przedstawiamy, jak określone rozwiązanie prawne funkcjonowało przed nowelizacją i jak funkcjonuje po zmianie).

Książka składa się z systematyki dokonanych zmian, przedstawionej w postaci tabelarycznej (pierwsza część), oraz z ich opisu (kolejne pięć części). Tabele zawierają zestawienia hasłowe wszystkich zmian zgodnie z systematyką danej ustawy podatkowej lub księgowej. W drugiej części skoncentrowaliśmy się na omówieniu dwudziestu sześciu zagadnień w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych i od osób fizycznych (dokonaliśmy również krótkiego omówienia zmian w zakresie PCC oraz podatków lokalnych).

Dotyczą one zmian, które weszły w życie od 1.9.2018 r. – głównie na mocy kilku najważniejszych nowelizacji, czyli:

- 1) ustawy z 15.6.2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. z 2018 r. poz. 1291),
- 2) ustawy z 4.10.2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 2126),
- 3) ustawy z 23.10.2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 2159),
- 4) ustawy z 23.10.2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 2193),
- 5) ustawy z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym (Dz.U. z 2018 r. poz. 2244).

Najważniejsze zmiany w zakresie podatku dochodowego, które warto podkreślić, to:

- 1) podwyższenie limitu wartości samochodu osobowego, od którego dokonywane odpisy amortyzacyjne są KUP, oraz wprowadzenie limitu kwotowego w przypadku zaliczania do KUP rat leasingowych, czynszu najmu itp., jeżeli przedmiotem umowy są samochody osobowe;
- 2) ograniczenie możliwości zaliczania do KUP wydatków eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem samochodów osobowych zaliczonych do środków trwałych podatnika lub wykorzystywanych na podstawie umowy leasingu, najmu itp., w przypadku nieprowadzenia ewidencji przebiegu pojazdu;
- 3) obniżenie stawki podatku dochodowego od osób prawnych do 9% dla niektórych podatników;
- 4) zmiany w zakresie definicji podmiotów powiązanych i prowadzenia dokumentacji cen transferowych w przypadku transakcji kontrolowanych z podmiotami powiązаныmi;
- 5) podwyższenie limitu kwotowego warunkującego możliwość uznania za małego podatnika oraz nowe zasady rozliczania strat podatkowych;
- 6) podwyższenie limitu zaliczania do KUP składek na rzecz organizacji, do których przynależność podatnika nie jest obowiązkowa;
- 7) zmiany w zakresie obowiązków płatnika w przypadku poboru podatku u źródła z tytułu należności wypłacanych podmiotom zagranicznym oraz z tytułu wypłacanych dywidend i innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych;
- 8) nowe regulacje w zakresie opodatkowania walut wirtualnych;
- 9) skrócenie terminu składania do urzędu skarbowego niektórych informacji w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT-11, PIT-8C);
- 10) nowe regulacje w zakresie opodatkowania dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej;
- 11) zmiany w zakresie ustalania kosztów i przychodów w przypadku nabywania wierzytelności;
- 12) zmiany, od 19.7.2018 r. i od 1.1.2019 r., w zakresie tzw. minimalnego podatku dochodowego w odniesieniu do podatników posiadających nieruchomości komercyjne o znacznej wartości (podatek od przychodów z budynków).

W części trzeciej oraz czwartej skomentowaliśmy pozostałe zmiany podatkowe (w zakresie VAT oraz Ordynacji podatkowej).

W zakresie VAT najważniejsza zmiana – obowiązująca od 1.1.2019 r. – dotyczy terminu do stosowania ulgi na złe długi – nie jest to już 150, lecz 90 dni. Została ona wprowadzona przez ustawy z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym. Należy jednak pamiętać, że dokonanie w tym trybie korekty podatku naliczonego jest obowiązkiem dłużnika, więc od 2019 r. obowiązek korekty wystąpi szybciej niż do tej pory. Istotne są również zmiany w zakresie bonów, ponieważ dotychczas nie były one opodatkowane VAT, natomiast na mocy nowych przepisów (wprowadzonych przez ustawę z 22.11.2018 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług; Dz.U. z 2018 r. poz. 2433) mogą zostać opodatkowane VAT już w momencie ich wydania (jeśli są tzw. bonami jednego przeznaczenia).

Co więcej, istnieje także pewna grupa projektów, których daty wejścia w życie, a nawet samo ich uchwalenie, nie są pewne, choć mogą znacząco zmienić sytuację podatników. Przykładem jest rządowy projekt ustawy (Nr UA 37) przewidujący m.in. obowiązek podania NIP na paragonie fiskalnym, aby do udokumentowanych nim zakupów uzyskać potem fakturę – ten projekt jest na etapie prac rządowych i nie wiadomo, czy zostanie wniesiony do Sejmu. Z kolei projekt ustawy dotyczący wprowadzenia kas fiskalnych online jest procedowany w Sejmie (druk sejmowy Nr 2503) od dłuższego czasu, przez co pierwotnie przyjęte w nim daty wejścia w życie i obowiązku wymiany kas już minęły. Takie sytuacje powodują, że podatnicy nie mają pewności, jakie zasady rozliczeń VAT powinni stosować, na jakie zmiany muszą się przygotować i kiedy należy to zrobić.

Z pewnością zmianą, z którą będą musieli zmierzyć się podatnicy, będzie tzw. nowa matryca stawek VAT, zakładająca identyfikację towarów na podstawie klasyfikacji celnej (nomenklatury scalonej – CN) oraz identyfikację usług na podstawie PKWiU 2015. Według projektu nowelizacji (druk sejmowy Nr 3255) rewolucja w stawkach VAT jest planowana na 1.1.2020 r., choć już od 1.6.2019 r. podatnicy mają mieć możliwość uzyskania wiążącej informacji stawkowej (WIS) potwierdzającej nie tylko prawidłowość zastosowanej przez nich klasyfikacji statystycznej towarów i usług, lecz także właściwe dla nich stawki VAT. Z kolei dla podatników dokonujących dostaw krajowych opodatkowanych na zasadzie odwrotnego obciążenia istotną zmianą może być zastąpienie tego sposobu obowiązkowym mechanizmem podzielonej płatności (split payment), co jest planowane od 1.7.2019 r.

Natomiast projekt zmian wprowadzający elektroniczny wykaz podatników VAT ma dostarczyć już od 1.9.2019 r. kolejnego ogólnodostępnego narzędzia do weryfikacji danych kontrahentów i ich statusu jako podatnika VAT (projekt rządowy Nr UA 34). Jednak ten sam projekt przewiduje od 1.1.2020 r. sankcje w podatkach dochodowych oraz odpowiedzialność solidarną w przypadku dokonania płatności za nabyte towary i usługi na rachunek inny niż we wspomnianym wykazie.

W zakresie Ordynacji podatkowej zmiany (wprowadzone głównie przez ustawę z 23.10.2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw) polegają na:

- 1) umożliwieniu organom podatkowym ustalania dodatkowego zobowiązania podatkowego,
- 2) wprowadzeniu obowiązku przekazywania informacji o schematach podatkowych,
- 3) wprowadzeniu postępowania w sprawie cofnięcia skutków unikania opodatkowania,
- 4) skróceniu terminu zwrotu nadpłaty wynikającej z zeznania PIT składanego drogą elektroniczną.

W kolejnej, piątej części wyjaśniliśmy zmiany w obszarze prawa bilansowego, koncentrując się głównie na nowym obowiązku, jakim jest złożenie e-sprawozdań, jak również na przybliżeniu zmian wprowadzonych przez ustawę wprowadzającą uproszczenia dla przedsiębiorców. Najważniejsze zmiany w ustawie z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 351) wynikają z ustawy z 9.11.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym (Dz.U. z 2018 r. poz. 2244).

Te zmiany, które weszły w życie 1.1.2019 r., dotyczą:

- 1) rozszerzenia katalogu jednostek mikro uprawnionych do sporządzania sprawozdania według załącznika Nr 4 do ustawy o rachunkowości;
- 2) rozszerzenia katalogu jednostek małych uprawnionych do sporządzania sprawozdania według załącznika Nr 5 do ustawy o rachunkowości;
- 3) podniesienia progu dla jednostek, które mogą korzystać z uproszczeń w zakresie:
  - a) klasyfikowania umów leasingu,
  - b) kalkulowania kosztu wytworzenia produktów,
  - c) nieobliczania podatku odroczonego,
  - d) niestosowania rozporządzenia Ministra Finansów z 12.12.2001 r. w sprawie szczególnych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 277);
- 4) wprowadzenia nowych uproszczeń do prawa bilansowego, tj. możliwości:
  - a) dokonywania amortyzacji zgodnie z zasadami podatkowymi,
  - b) nietworzenia rozliczeń międzyokresowych kosztów biernych na świadczenia emerytalne.

Ważnymi zmianami w ustawie o rachunkowości są także zmiany wprowadzone przez ustawę z 26.1.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 398 ze zm.), zgodnie z którą sprawozdania finansowe sporządza się w formie elektronicznej oraz podpisuje podpisem elektronicznym.

W ostatniej części przedstawiliśmy zmiany w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz PFRON, które zostały wprowadzone przez następujące akty prawne:

- 1) ustawę z 10.1.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze skróceniem okresu przechowywania akt pracowniczych oraz ich elektroniczną (Dz.U. z 2018 r. poz. 357),
- 2) ustawę z 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2215),
- 3) ustawę z 20.7.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu obniżenia składek na ubezpieczenia społeczne osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą na mniejszą skalę (Dz.U. z 2018 r. poz. 1577),
- 4) ustawę z 21.2.2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679,
- 5) rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 10.12.2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 2369),
- 6) rozporządzenie Rady Ministrów z 11.9.2018 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1794).

Mamy nadzieję, że niniejsze opracowanie pomoże Państwu w sprawnym zapoznaniu się ze zmianami i ich systematyką. Mając świadomość, że każde opracowanie można udoskonalić, a zmiany w prawie podatkowym i bilansowym są współcześnie stałą cechą naszego otoczenia gospodarczego, prosimy o wszelkie uwagi i sugestie, które wykorzystamy podczas pracy nad kolejną publikacją omawiającą przyszłe zmiany w prawie podatkowym i bilansowym.

Artur Hołda